

Plechové hračky z Nového Hrádku

Tento traktor se vejde do dlaně. A když přidáte ještě druhou, dostanete na ně traktor i s vlekem. Oba modely jsou velmi dokonalé. Potištěné plechové díly jsou pečlivě pospojované, bez ostrých hran, všechny detaily se dají bez problémů rozeznat včetně takových maličkostí, jako jsou válce na motoru nebo vzduchový filtr.

Všechny plechové hračky se vyrábí ve firmě Kovap, která se v Evropě už jako poslední zabývá výrobou těchto plechových věcíček, jich dokáží udělat celou řadu značek - od československého Zetoru 25 z roku 1956, přes německý Lanz až po americký John Deere. A všechno je na nich jako opravdové.

Dvoupatrová vila na okraji Semil fabriku na traktory nepřipomíná ničím. Ale stačí do ní vejít a člověk uslyší typické bouchání lisů, skřípot nůžek na plech, děrovaček, prorážeček a kdovíjak ještě se ty stroje jmenují. Montážní linka traktůrků, ale také jeřábů, nákladních a osobních autíček, autobusů i lanové dráhy vede ze sklepa až do druhého poschodí, kde se hotové výrobky balí do barevných kartonových krabic. Je zajímavé, že skoro všude - u lisů, frézek a soustruhů - tu pracují ženy. "Mají větší cit v rukách a přesnější smysl pro detail" vysvětlí vedoucí výroby Lubomír Hošek. Stačí se chvilku zastavit u Jitky Malé a je to jasné. Kolem sebe na stole má rozložené díly Zetoru "pěťadvacítky"; a předtím, než z nich zkompletuje další traktor, do nich sází miniaturní převodovky. Uvážíme-li, že na montáž jednoho traktůrku je třeba kolem dvou set pracovních operací, klobouk dolů...Paní Malá ještě na zkoušku natáhne traktůrek klíčkem, zařadí "šaltpákov" rychlost, pak druhou, třetí a zpátečku, proběhne Zetůrek po stole a skloní se nad dalším. Montážní linka jede dál.

Ředitelství a vývojové pracoviště má tahle "továrna" v Novém Hrádku v Orlických horách. Trochu z ruky, ale logika v tom je. Zdejší lidé neměli v zimě mnoho práce a tak tkali plátno, lisovali skleněné korále nebo vyráběli užitkové předměty ze dřeva. Sníh je beztak nikam nepustil, a tak si ve svých zapadaných chalupách alespoň tímto způsobem přivydělávali. Dnes vyrábějí ze zinkoslitin ozubené pastorky a další díly plechových hraček, které se dají udělat doma. Však se také těmhle dělníkům říká "domácí pracovníci" a po kraji jich je několik desítek. Ředitel Josef Kulek říká, že s přesností a kvalitou práce problémy nejsou. "Ani být nesmějí, naši zahraniční klienti nám pořád koukají na prsty."

Klienti ovšem nejsou vždycky zákazníci. V případě plechových hraček to jsou majitelé zahraničních značek, které v Hrádku navrhují a v Semilech vyrábějí. "Musíme ovšem platit licenční poplatky za používání značek jako třeba John Deere, Volkswagen, Porsche a další. Všem, jejichž traktory, auta a podobně ve zmenšených kopiích vyrábíme," říká ředitel. O cifrách se bavit nechce, ale nakonec připustí, že se pohybují v řádech několika procent za každou prodanou hračku. Ale pravidlem to není, třeba nedávno Ferrari nastavilo tak nepřijatelné podmínky, že se modely s jejich značkou v Orlických horách vyrábět nebudou.

Michal Možný, návrhář, vzorkař, výrobce pokusných modelů a holka pro všechno, jak o sobě říká, postupem firmy Ferrari zaskočen není. Nedává na sobě znát, že by ho mrzela jeho zbytečná práce na vzorcích pro italské klienty. "To je život. Ferrari pro nás bylo možná vysoko, ale na Porsche jsme dosáhli."

Vývojová dílna návrháře Možného patří k tomu, co se hned tak nevidí. V prvním patře úhledného rodinného domku na novohrádeckém náměstí, v obývacím pokoji u televize mu patří téměř třetina plochy. Má na ní pracovní stůl, všude kolem regály s náradím, díly k hračkám, štětečky, vrtáčky, svěráky, plechovky s nýty a šroubečky

všech rozměrů a bůhvíco ještě. Tady za třicet let práce vznikla většina prvních modelů plechových hraček, které firma vyrábí. Pan Možný je ostatně má každý den před očima. V přízemí svého domku si zřídil obchod, kde prodává celý sortiment hraček, u jejichž zrodu kdysi stál a také něco navíc. V Evropě je tento obchod svým způsobem unikátní a jezdí do něj sběratelé a zájemci ze spousty zemí. "Zrovna nedávno tady byla jedna dáma z Holandska. Držela v ruce katalog firmy, který jsme vydali k mezinárodnímu veletrhu v Norimberku a protože na něm byla i mapka cesty k nám, do Nového Hrádku, tak se jí držela. Projela půl Evropy a trefila. Lidi mají pořád rádi hezké věci."

